

© Tom Lindroos

Henry Laine 1950–2016

Keväällä 2016 maakotka pesi uudessa tulemisessaan seitsemättötoista kertaa Varsinais-Suomen alueella. Tämä reviiri on ollut alusta asti selvästi Suomen eteläisin ja lounaisin ja satojen kilometrien päässä lähimmästä kotkanaapureistaan. Kotkan alueellemme paluussa suuren työn tehnyt Henry Laine eli Henkka ei ollut enää näkemässä uusinta poikasta. Hänen elämänsä päättyi toukokuun lopulla vaikean sairauden nopeana seurauksena.

Henkka tutustui petolintuihin, niin pöllöihin kuin haukkoihin jo 1950-luvulla, kun vanhemmilla pojilla oli niitä eläteinä lastenkodissa, jonka asukkaiksi Henkka veljensä Tinon kanssa oli joutunut heidän äitinsä kuoltua. Järjestelmällinen petolintujen seuranta ja suojelu al-

koi 1970-luvulla Henkan saatua vuonna 1975 rengastusluvan. Hän rengasti kaikkiaan noin 3600 lintua, joista noin 1700 oli haukkoja tai kotkia ja noin 700 pöllöä. Henkan rengastuksissa vuosittain rengastamat lajit ja yksilömäärät vaihtelivat suuresti. Henkan useihin lajeihin kohdistama toiminta oli jaksottaista. Toiminta alkoi suurella innostuksella, joka sitten hissukseen laantui, mahdollisesti tuli uusi innostuksen kohde tai ehkä palattiin vanhaankin. Hänen harrastuksiinsa mahtui myös muutaman vuoden ajan aktiivinen bongaus, vaikka koko ajan painopisteenä olivat petolinnut.

Henkka teki 1970- ja 1980-luvulla pöllöille paljon pönttöjä, joita hänellä oli parhaimmillaan yli 300.

Koloihin pesivien pöllöjen jälkeen painopisteenä olivat suuret haukat, sarvipöllö, sääksi, mehiläishaukka, ampuhaukka, nuolihaukka, merikotka ja tuulihaukka. Vuosi 1986 oli erinomainen myyrävuosi, joka näkyi Henkan rengastustuloksessa. Siinä näkyi samanaikaisesti Henkan monipuolisuus, silloinen panostaminen pöllöihin ja aktiivisuus petolintuominnassa. Ko. vuonna Henkka rengasti 10 huuhkajaa, 13 hiiripöllöä, 5 viirupöllöä, 39 sarvipöllöä, 4 suopöllöä, 80 helmipöllöä, 22 kanahaukkaa ja 3 sääkseä. Monipuolista toimintaa kuvastaa myös vuoden 1993 petolinturengastusten suuntautuminen: 3 mehiläishaukkaa, 1 ruskosuohaukka, 46 kanahaukkaa, 5 varpushaukkaa, 3 hiirihaukkaa, 2 maakotkaa, 14 sääkseä, 5 tuulihaukkaa, 7 ampu-

haukkaa, 5 nuolihaukkaa, 2 huuhkajaa, 8 varpushöllöä, 1 viirupöllö, 2 lapinpöllöä ja 3 sarvipöllöä. Toiminnan kohteena olleiden lajien määrä väheni selvästi viime vuosina. Kotkaan, sääkseen ja tuulihaukkaan panostaminen säilyi kuitenkin yli vuosien. Suojelu ja lajien edistäminen oli Henkan toiminnassa ensisijaisempaa kuin petolintukantojen pitkäaikainen seuranta ja reviirien kartoitus.

Talviset kotkahavainnot 1980-luvun lopulla innostivat Henkkaa valtavasti ja tästä alkoi pitkäjänteinen työ kotkan saamiseksi takaisin Varsinais-Suomeen. Työ jatkui Henkan koko loppuelämän ajan yhdessä pienehkön harrastajaryhmän kanssa, jossa tärkeimpänä kumppanina oli Henkan veli Tino. He alkoivat rakentaa sopiviin maastoihin pesäpohjia ja pitää talvisia haaskoja. Vuosien varrella haaskoille kuljetettiin noin 150 tonnia sianruhoja. Haaskojen seurantakojuista luettiin suuria määriä luettiin suuri määrä maa- ja merikotkien sekä korppien renkaita. Kotkan alueelle saamisen vahvistamiseksi Henkka hankki yhteistyökumppaniksi metsähallituksen ja myöhemmin vielä Korkeasaaren eläintarhan. Nuoria eläintarhassa syntyneitä kotkia vapautettiin vuosina 1992–1996 yhteensä viisi ja lisäksi yksi hoidettu

aikuinen kotka. Syksyn vaellusaikana vapautetut kotkat poistuivat alueelta nopeasti. Viimeinen kotka, naaras, vapautettiin vasta myöhään syksyllä ja se jäi talveksi alueelle, siirtyi sitten muualle, mutta palasi kahden vuoden kuluttua, löysi parin ja aloitti vuonna 2000 pesinnän, joka vielä epäonnistui, mutta tuotti vuonna 2001 ensimmäisen poikasen. Yli kymmenen vuoden ponnistelu tuotti toivotun tuloksen, joka on säilynyt yli 15 vuotta. Henkan työn jatkajille jää haaste pesimäpiirin säilyttämisestä asuttuna emolintujen vaihtuessa jossain vaiheessa.

Henkka oli ihmisten kanssa helpposti toimeentuleva, välitön ja puhelias mies. Hän oli tarvittaessa rohkea ja suorasukainen ja itsepäinenkin. Hänelle tärkeistä asioista hän innostui voimakkaasti eikä aina ymmärtänyt toisella tavalla ajattelevia. Tämä saattoi johtaa välien kiristymiseen mm. metsästäjien kanssa.

Luonnonsuojelu oli Henkalle tärkeä arvo niin omassa harrastuksessa kuin muutoinkin elämässä. Metsätysaikana hän saattoi mennä hätyytämään esim. hanhet lentoon pitäessään metsästäjien toimintaa sääntöjen vastaisena. Emottomiksi jääneille pikkulinnuille hän jaksoi syöttää karpäsiä pinsetein nieluun

työntäen, kunnes lintu selvisi omin avuin. Tieltä kuolleena löydetty eläimet vietiin kotkan reviirille haaskaksi. Rengastuksen aiheuttaman häiriön korvaukseksi hän vei hankkimaansa liharuokaa petolintujen pesille rengastuskäynnillä. Henkka oli valmis pysäyttämään autonsa ja myös vastaantulevan liikenteen, jos käärmeeen tienylitys hengissä sitä edellytti. Henkka yritti myös muuttohaukan takaisin saamista alueemme soille pönttöjen avulla. Lintujen talven yli selviytymisen tukemiseksi Henkka hankki syksyisin suuret määrät siemeniä ja rasvaa jaettavaksi omakustannushintaan alueen harrastajille. Ideatoiseksi suunnitelmiksi jäivät petolintuhoitolan perustaminen Mietoisiin ja useiden kattohaikaroille sopivien pesäpohjien rakentaminen.

Henkan hautajaisten jälkeisenä päivänä 19.6.2016 Varsinais-Suomessa syntynyt ja kasvanut viime vuosien kolmastoista nuori kotka sai renkaan jalkaansa. Henkan kotkien kotouttamistyötä muistaen ja arvostaen kotkan poika nimettiin Henkaksi, jota nimeä kotka nyt kantaa renkaaseensa kirjattuna. Pitkää ikää sille ja maakotkakannan vahvistumiselle. Yksi intoimielinen mies on antanut isolla uurrastuksellaan kotkille uuden elämän alkua alueellamme.

Kiitos siitä.

TLY:n petolintuharrastajien muisteluja kuultuaan kirjaillut

Seppo Pekkala

© Ari Rivasto.